

Επιμέλεια: Κατερίνα Τσεκούρα

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τα κεραμεία Μίχαλου στη Χίο.

Κίνδυνος για παλαιοντολογικούς θησαυρούς της Χίου

Τα κεραμεία της χιακής εταιρείας Μίχαλου λειτούργησαν στην περιοχή Μεγάλου Λημιώνα Θυμαίων από το 1925-1990, σε μια έκταση 136 στρεμμάτων, ενδιαφέροντα από παλαιοντολογική άποψη. Το χειμώνα του 1940 κοντά στις βιομηχανικές εγκαταστάσεις της κεραμοποιίας βρέθηκαν τα λείψανα δύο χελώνων (Παρασκευαΐδου Ηλία, «Λείψανα δύο χελωνών εκ του Ανωτέρου Μειοκαίνου της Χίου», *AGDPH* 1955, σ. 133-140), ενώ το 1972 στον υδροβιότοπο της ίδιας ιδιοκτησίας βρέθηκε ένας ελέφαντας μαμούθ (το γένος *choerolophodon*-είδος *chioticus*). Το γένος *Choerolophodon* έζησε στο Νεογενές στην Κεντρική Ασία και στα όρια των Ινδίων. Τα ευρήματα της Χίου είναι μοναδικά, γιατί διατηρείται ολόκληρο το κρανίο και η κάτω σιαγόνα του ελέφαντα (Δερμιτζάκη Μ. Δ. και Συμεωνίδη Ν. Κ., *Η εξέλιξη των ελεφάντων*, Αθήνα 1982, σ. 48-50· Bonis L., «A giraffid from the Middle Miocene of the island of Chios, Greece», *EP* 40 (1997), σ. 121-135, εικ. 5). Σε αυτό, λοιπόν, το ανοιχτό παλαιοντολογικό μουσείο των δεκατριετήσιων χρόνων πολύ σύντομα θα ξεκινήσει τις δραστηριότητές της μια ξενοδοχειακή μονάδα ελληνικών και πολυεθνικών συμφερόντων. Είναι δε βέβαιο ότι στο νότιο μέρος των κεραμείων, και πιο συγκεκριμένα στον καλαμιώνα, υπάρχουν και άλλα παλαιοντολογικά ευρήματα που δεν έχουν αποκαλυφθεί. Αλήθεια είναι ενήμερη η ελληνική πολιτεία και η επιστημονική κοινότητα;

Αναστασία Μανδάλια

Ανάδειξη του Φρουρίου του Ρίου

Η ανάδειξη του Φρουρίου του Ρίου, του επονομαζόμενου και «Κάστρου του Μωριά», που οικοδομήθηκε το 1499 από το Σουλτάνο Βαγιαζίτ Β΄, εντάχθηκε το 2004 στα χρηματοδοτούμενα από το Γ΄ Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης έργα και ολοκληρώθηκε φέτος, με την αυτεπιστασία της 6ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Βασικοί στόχοι του έργου ήταν η εξασφάλιση της στατικής επάρκειας επιμέρους τμημάτων του φρουρίου, η προστασία του από τη φθορά του χρόνου αλλά και η διασφάλιση της απρόσκοπτης περιήγησης στον αρχαιολογικό χώρο, με ταυτόχρονη διεύρυνση του δικτύου διαδρομών των επισκεπτών. Οι τελευταίοι θα μπορούν, μάλιστα, τώρα πια να προμηθεύονται και σχετικό ενημερωτικό φυλλάδιο κατά την είσοδό τους στον αρχαιολογικό χώρο.

Βραβεύτηκε η αναστήλωση της Αρκαδικής Πύλης στην αρχαία Μεσσήνη

Στις 27 Οκτωβρίου 2007 έλαβε χώρα η τελετή βράβευσης –από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την *Europanostrā*– της υποδειγματικής αναστήλωσης της Αρκαδικής Πύλης και τμήματος του τείχους της αρχαίας Μεσσήνης. Υπό την εποπτεία του καθηγητή αρχαιολογίας και προέδρου της Εταιρείας Μεσσηνιακών Αρχαιολογικών Σπουδών Πέτρου Θέμελη, εκτός από τις ανασκαφικές έρευνες, στον εκτεταμένο αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας Μεσσήνης διεξάγονται και σημαντικές αναστηλωτικές εργασίες.

Ανασκαφή στο Βαθροβούνι Χαλκίδας

Με αφορμή το αίτημα για την ανέγερση του νέου Νομαρχιακού Νοσοκομείου, έχουν ξεκινήσει σωστικού χαρακτήρα ανασκαφικές έρευνες στο πεδίο βολής Βαθροβουνίου, στην περιοχή της Χαλκίδας. Τα ευρήματα αποδεικνύουν ότι στην περιοχή αναπτύχθηκε ένα αξιόλογο διοικητικό, θρησκευτικό, βιοτεχνικό και εμπορικό κέντρο, κατά την κλασική κυρίως και ελληνιστική περίοδο και εξής. Λείψανα δημό-

σιων κτιρίων αλλά και κτισμάτων λατρευτικού χαρακτήρα, αγροτικές και ένας μικρός κτιστός βωμός, έχουν έρθει στο φως μέχρι στιγμής. Το θέμα αποτέλεσε κεντρικό άξονα των εκδηλώσεων που διοργανώθηκαν από την αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων, στο πλαίσιο του φετινού εορτασμού για τις Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς (28-29 Σεπτεμβρίου 2007).

Μαζικός τάφος στη Συρία;

Στις αρχές της 4ης χιλιετίας π.Χ. χρονολογείται τάφος με πλήθος καλοδιατηρημένων κρανίων και οστών που εντοπίστηκε κοντά στην αρχαία πόλη Ταλ Μπρακ, νοτιοανατολικά της Συρίας. Για το εύρημα έχει εκφραστεί η άποψη ότι πρόκειται για μαζικό τάφο.

Πανάρχαιο είδος οι ορχιδέες

Υπολείμματα γύρης από άνθος ορχιδέας, που βρέθηκαν σε απολιθώματα μέλισσας η οποία έζησε πριν από 20 εκατομμύρια χρόνια, την εποχή των δεινοσαύρων, έχουν οδηγήσει τους επιστήμονες στο συμπέρασμα ότι το εν λόγω φυτό είναι πολύ αρχαιότερο από ό,τι πιστεύαμε μέχρι σήμερα.

Υποτροφίες Βρετανικής Σχολής Αθηνών

Έως τις 28 Δεκεμβρίου 2007 μπορούν να υποβάλλουν οι ενδιαφερόμενοι τις αιτήσεις τους στη Βρετανική Σχολή Αθηνών για τις υποτροφίες εκατονταετηρίδος 2008-2009, οι οποίες θα καλύπτουν τα έξοδα σύντομων επισκέψεων (έως 3 μήνες) στη Μεγάλη Βρετανία για ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα μελέτης ή έρευνας σε τομείς δραστηριότητας της Σχολής. Για λεπτομέρειες και περαιτέρω πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στα τηλέφωνα 210-7292146 ή 210-7210974 (Δευτέρα-Παρασκευή, 9:00-13:00).

Σχολή διδασκαλίας ιστορίας της τέχνης

Το δέκατο όγδοο έτος λειτουργίας της διανέει φέτος η Σχολή διδασκαλίας ιστορίας της τέχνης, σειρά διαλέξεων διακεκριμένων επιστημόνων που οργανώνει η Εν Αθήναις Αρχαιολογι-

κή Εταιρεία, αφιερωμένη κάθε χρόνο σε μια συγκεκριμένη θεματική ενότητα. «Από την Ιταλία στη Δυτική και Κεντρική Ελλάδα» τιτλοφορείται η φετινή και περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ομιλίες που εστιάζουν στην ιστορία και τους αρχαιολογικούς χώρους των Ιονίων νησιών, της Ηπείρου, της Θεσσαλίας και της Στερεάς Ελλάδας, καθώς και στις επαφές που είχαν κατά την αρχαιότητα με την Ιταλία. Οι διαλέξεις λαμβάνουν χώρα στο κτίριο της Εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας, κάθε Τετάρτη, 6-8 μ.μ., από τις 7 Νοεμβρίου 2007 έως τις 19 Μαρτίου 2008.

Ο δικτυακός τόπος της ΥΣΜΑ

Ο δικτυακός τόπος της Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης λειτουργεί στη διεύθυνση <http://ysma.culture.gr>, δίνοντας την ευκαιρία στους ενδιαφερομένους να ενημερωθούν, μεταξύ άλλων, για τις εργασίες που πραγματοποιεί η Υπηρεσία στον Ιερό Βράχο, καθώς και για το ιστορικό τους, τη σύγχρονη πρακτική των αναστηλωτικών εργασιών στα μνημεία και πολλά στοιχεία για τη συντήρησή τους.

Αρχαιονγνωστική επίσκεψη στη Νεμέα

Διοργανώθηκε από την Εταιρεία Μελέτης Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας (emaet@central.tee.gr) τον περασμένο Νοέμβριο και ως στόχο είχε να γνωρίσει στους συμμετέχοντες έναν σημαντικό αρχαιολογικό χώρο, στον οποίο μάλιστα πραγματοποιούνται τα τελευταία χρόνια αναστηλωτικές εργασίες για την ανάδειξή του. Στο πρόγραμμα της επίσκεψης περιλήφθηκαν και προβολή ταινίας για την ύπληγα –μηχανικό σύστημα που διασφάλιζε στους αρχαίους αγώνες την ταυτόχρονη εκκίνηση των δρομέων, εμποδίζοντας τις πρόωρες εκκινήσεις–, καθώς και μια ενδιαφέρουσα επίδειξη αναστήλωσης των κίωνων του ναού.

Παζάρι του Σωματείου Αρχαιοπωλών

Το καθιερωμένο πια παζάρι αντικας του Σωματείου Αρχαιοπω-

λών και Εμπόρων Έργων Τέχνης, το έβδομο κατά σειρά, πραγματοποιήθηκε και φέτος στο Πολιτιστικό Κέντρο Μελίνα Μερκούρη (3-4.11.2007), δίνοντας μια μοναδική ευκαιρία σε όσους επιδιώκουν να εμπλουτίσουν τις συλλογές τους με περίτεχνα μικροαντικείμενα σε τιμές παζαριού ή να ανακαλύψουν πρωτότυπα δώρα εν όψει και των γιορτών των Χριστουγέννων.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Η αθηναϊκή δημοκρατία και οι επιγραφές της

«Έδοξεν τη Βουλή και τω Δήμω. Η αθηναϊκή δημοκρατία μιλάει με τις επιγραφές της» τιτλοφορείται η έκθεση που φιλοξενεί το Ίδρυμα της Βουλής (Μητροπόλεως 1 και Φιλελλήνων) από τον Νοέμβριο του 2007. Έως τον ερχόμενο Απρίλιο οι Αθηναίοι –και όχι μόνο– θα γνωρίσουν 14 χαρακτηριστικά κείμενα ψηφισμάτων της Εκκλησίας του Δήμου (6ος αι. π.Χ.-3ος αι. μ.Χ.), τα οποία συνοδεύονται από πλούσιο εποπτικό υλικό, ενώ στην έκθεση περιλαμβάνεται και η περίφημη στήλη της Δημοκρατίας.

Αρχαία Καλίνδονια

Έως τον Δεκέμβριο του επόμενου έτους θα μπορούμε να επισκεπτόμαστε την έκθεση «Αρχαία Καλίνδονια» που άνοιξε τις πύλες της φέτος τον Δεκέμβριο στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης. Αφορά στις αρχαιολογικές ανασκαφές στο Καλαμωτό Θεσσαλονίκης και οργανώνεται σε συνεργασία με την ΙΣΤ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων.

Έκθεση για την αρχαιοκαπηλία στην Τεργέστη

Οργανώθηκε από το Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού και εγκαινιάστηκε τον Οκτώβριο του 2007 στο ανακαινισμένο κάστρο San Giusto στην Τεργέστη. «Η κλοπή της Ιστορίας – Η αρχαιοκαπηλία και οι επιπτώσεις της στον πολιτισμό» είναι ο τίτλος της και ο επισκέπτης της έχει την ευκαιρία να κατανοήσει πόσο καταστροφικό αποβαίνει για τη γνώ-

ση του ιστορικού παρελθόντος το γεγονός της αποκοπής ενός αρχαίου αντικειμένου από το περιβάλλον όπου δημιουργήθηκε. Η έκθεση πρόκειται να μεταφερθεί και σε άλλες πόλεις του εξωτερικού: Παρίσι, Λονδίνο, Βερολίνο, Αλεξάνδρεια κ.λπ.

Ο μινωικός πολιτισμός στη Νέα Υόρκη

Για την περίοδο Φεβρουάριος-Ιούνιος 2008 είναι προγραμματισμένη σημαντική έκθεση για τον μινωικό πολιτισμό την οποία συνδιοργανώνουν το Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο της Νέας Υόρκης, σε συνεργασία με το Μουσείο Ηρακλείου και τις δύο αρχαιολογικές εφορείες της Κρήτης (ΚΓ΄ και ΚΔ΄ ΕΠΚΑ). Βασικό στόχο της έκθεσης αποτελεί η κατά το δυνατόν πληρέστερη παρουσίαση του πολιτισμού που αναπτύχθηκε στην Κρήτη στην Πρώιμη Εποχή του Χαλκού, κυρίως στα δύο μεγάλα ανάκτορα του νησιού, τη Φαιστό και την Κνωσό. Κατά τη διάρκεια της έκθεσης έχει προβλεφθεί και η πραγματοποίηση διαλέξεων αλλά και σχετικής με τον μινωικό πολιτισμό ημερίδας.

Καπνομάγαζα

Οι φωτογραφίες του Καμίλο Νόλλα από παλιά καπνεργοστάσια του Αγρινίου, του Βόλου, της Καβάλας, της Δράμας και της Ξάνθης παρουσιάστηκαν σε έκθεση που συνδιοργάνωσαν το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης και το Ελληνικό Κέντρο Φωτογραφίας, στο πλαίσιο του 14ου Μήνα Φωτογραφίας (Μέγαρο Εϋνάρδου ΜΙΕΤ, 10.10-4.11.2007). Πολλά από τα κτίρια αυτά, μέρος της πολιτισμικής και βιομηχανικής κληρονομιάς του τόπου, μάς προκαλούν συχνά συναισθήματα μελαγχολίας, καθώς δεν είναι σπάνια η εγκατάλειψή τους στο πέρασμα του χρόνου. Ας ελπίσουμε ότι εκθέσεις σαν αυτή θα μας ευαισθητοποιήσουν, ώστε να φροντίσουμε στο μέλλον για την προστασία και ανάδειξη τέτοιων χώρων.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Η΄ Επιστημονική Συνάντηση για την ελληνιστική κεραμική

Κυκλοφόρησε η Α΄ Εγκύκλιος για την εν λόγω συνάντηση, την οργάνωση της οποίας έχουν αναλάβει η ΙΒ΄ Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων και το Αρχαιολογικό Ινστιτούτο Ηπειρωτικών Σπουδών. Τόπος διεξαγωγής της τα Ιωάννινα, ενώ ο χρόνος που έχει οριστεί είναι η Άνοιξη του 2009. Κύριο στόχο της συνάντησης αποτελεί η ανάδειξη της κεραμικής της Δυτικής Ελλάδας, με έμφαση στην Ήπειρο, την Αιτωλοακαρνανία και τα Ιόνια νησιά, και κατ'επέκταση οι σχέσεις τους με την Ιταλία, την Ιλλυρία, τη Μακεδονία, τη Θεσσαλία και γενικά τη Δυτική Μεσόγειο. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε στα τηλέφωνα 26510-72587 και 26510-35498.

Η χρονολόγηση και προέλευση του οφιανού και των γυαλιών της αρχαιότητας

Πρόκειται για τον τίτλο του διεθνούς εργαστηρίου (international specialized workshop), οι πρώτες εργασίες του οποίου θα πραγματοποιηθούν τον ερχόμενο Φεβρουάριο στο Ευρωπαϊκό Πολιτισμικό Κέντρο των Δελφών (21-24 Φεβρουαρίου 2008). Βασικός στόχος των διοργανωτών είναι η παρουσίαση πρόσφατων ερευνών που αντανακλούν τις νέες εξελίξεις σχετικά με το θέμα. Πληροφορίες στο e-mail liritzis@rhodes.aegean.gr.

Ημερίδα Συντήρησης 2007-Λίθος

Πρόκειται για τον φετινό τίτλο ενός θεσμού που πήρε την πρωτοβουλία να εγκαινιάσει το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης, με σκοπό να συμβάλει στον γενικότερο προβληματισμό και την προσέγγιση της σύγχρονης επιστημονικής έρευνας αλλά και στην ενημέρωση συντηρητών αρχαιοτήτων και αρχαιολόγων. Αφιερωμένη, λοιπόν, στο λίθο η πρώτη στη σειρά ημερίδα πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα Μανόλης Ανδρόνικος του Μουσείου, στις 2 Νοεμβρίου 2007.

Χώρος και χρόνος στο αρχαίο θέατρο

Υπό την αιγίδα του Ελληνικού

Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ) και σε συνεργασία με τη Θεματική Ενότητα «Αρχαίο Ελληνικό Θέατρο» του Προγράμματος Σπουδών «Ελληνικός Πολιτισμός» του ΕΑΠ, διοργανώνεται από την Ένωση «Εκαταίος» το Β΄ διεθνές συνέδριο, με τίτλο «Χώρος και Χρόνος στο Αρχαίο Θέατρο» (15-18 Μαΐου 2008). Ορισμένα ενδεικτικά θέματα που θα καλύψει το συνέδριο είναι τα παρακάτω: οι θεατρικές παραστάσεις και τα θεατρικά οικοδομήματα εκτός Αθηνών, η παρουσίαση και η ένταξη του παρελθόντος και του παρόντος στα σωζόμενα δραματικά έργα, η σχέση παράστασης και ιδεολογίας, ο ρόλος της αγροτικής και της αστικής ζωής στα έργα, η συσχέτιση του δραματικού χώρου και γενικότερα του θεάτρου με τις συγχρονικές των έργων πολιτικές συνθήκες, η δυνατότητα ακριβούς χρονολόγησης έργων βάσει χρονικών αναφορών, το θέατρο ως πηγή λαογραφικών και νομικών μαρτυριών, και ακόμη περισσότερο η μετουσίωση του μυθολογικού ή φανταστικού υλικού από τους δραματουργούς βάσει των θρησκευτικών, πνευματικών και κοινωνικών αναζητήσεων και τάσεων της εποχής τους. Βαρύτητα θα δοθεί και στο πώς γίνεται αντιληπτός και «απτός» ο χώρος και ο χρόνος του αρχαίου θεάτρου από τις σύγχρονες κινηθετικές προσεγγίσεις καθώς και η μεταφυσική και μεταθεατρική ερμηνεία του χωροχρόνου. Οποιασδήποτε άλλες προτάσεις για θέματα ανακοινώσεων που σχετίζονται με το αντικείμενο του συνεδρίου και δεν αναφέρονται στο ενδεικτικό κατάλογο μπορούν να συμπεριληφθούν στις εργασίες του συνεδρίου καθώς και στις ομάδες συζήτησης. Για πληροφορίες, info@ekataios.gr, www.ekataios.gr.

Ζ΄ Συνάντηση Βυζαντινολόγων Ελλάδος και Κύπρου

Από το Τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης οργανώθηκε το εν λόγω συνέδριο (Νομική Σχολή Πανεπιστημιούπολης Κομοτηνής, 20-23 Σεπτεμβρίου 2007), με θέμα «Παράδοση και

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

ανανέωση στο Βυζάντιο». Κατά τη διάρκειά του ακούστηκαν ομιλίες σχετικές με ποικίλους επιστημονικούς τομείς: φιλολογία/υμνογραφία, αρχαιολογία/αρχιτεκτονική, ιστορία της τέχνης/ζωγραφική, φιλολογία/ομιλητική-αγιολογία, ιστορία, φιλοσοφία/θεολογία, δίκαιο/κρατική-εκκλησιαστική διοίκηση κ.λπ.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Ομιλίες στην Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία

Δύο ενδιαφέρουσες ομιλίες έχουν προγραμματιστεί για την αρχή του επόμενου έτους στην Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία (τηλ. 210-3609689). Ο διευθυντής της ΙΗ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων Ζήσης Μπόνιας θα παρουσιάσει την ανασκαφή της αρχαίας Αργίλου (14 Ιανουαρίου 2008, 7-8 μ.μ.), ενώ ο διευθυντής του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου θα μιλήσει για την ανασκαφή στο Καλαπόδι (4 Φεβρουαρίου 2008, 7-8 μ.μ.).

Αιγυπτιακά ειδώλια του Μακρυγιάννη

«Ελεφάντινες απεικονίσεις αιγυπτίων θεών στην Αθήνα κατά την ύστερη αρχαιότητα» ήταν το θέμα της ομιλίας της Δρος Μ. Πωλογιώργη, αρχαιολόγου της Β' ΕΠΚΑ, στις 8.10.2007 στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας. Η ομιλήτρια παρουσίασε διεξοδικά τα ευρήματα από την ανασκαφή του φρέατος στου Μακρυγιάννη για τις ανάγκες της κατασκευής του μετρό: ειδώλια αιγυπτίων θεών από ελεφαντόδοντο μαζί με αγαλμάτια ελληνικών θεοτήτων. Το υλικό που ήρθε στο φως ήταν πιθανότατα μέρος οικοσκευής ιδιωτικού κτιρίου, που κατοικήθηκε από τον 2ο έως τον 6ο μ.Χ. αιώνα. Η αποκάλυψη αιγυπτιακών ειδωλίων εξηγείται από την ύπαρξη ιερού της θεότητας Ίσιδος, που, σύμφωνα με ψήφισμα του 333/2 π.Χ., είχαν ιδρύσει αιγύπτιοι έμποροι στον Πειραιά ήδη από τον 4ο π.Χ. αιώνα.

Αργυρώ Μαυροζούμη

Τα αγάλματα του Φιλιππίου
Εικόνες στο κενό του εσωτερικού του Φιλιππίου της Ολυμπίας προσπάθησε να ανασυνθέσει ο Peter Schulz, βοηθός καθηγητής στο Τμήμα Τέχνης του Concordia College, Moorhead, των ΗΠΑ, στη διάλεξη που έδωσε με τίτλο «Space and Spectacle in the Philippeion at Olympia» (Χώρος και θέαμα στο Φιλιπείο της Ολυμπίας), στις 3.10.2007 στο Ινστιτούτο της Δανίας στην Αθήνα. Ο ομιλητής εστίασε το ενδιαφέρον του στην περιγραφή των αγαλμάτων της βασιλικής οικογένειας και στην κατά το δυνατό οπτική αναπαράστασή τους με γνώμονα την έρευνα και την επιστημονική του άποψη, αφού κανένα από αυτά δεν έχει διασωθεί. Επίσης, επικέντρωσε το ενδιαφέρον του και στην πολιτική σημασία που είχε ο ναός αυτός, όπως και στην απόπειρα θεοποίησης της βασιλικής μακεδονικής δυναστείας από τους ίδιους τους εκπροσώπους της.

A.M.

BIBLIA

Mus es d'art et d'histoire, Gen ve

ενημερωτική έκδοση εκδ. Mus es d'art et d'histoire, Γενεύη 2006

Αφιερωμένη κατά κύριο λόγο στις εκθέσεις και δράσεις που διοργανώνονται στα μουσεία τέχνης και ιστορίας της Γενεύης, η ολιγοσέλιδη αυτή έκδοση εκδίδεται τρεις φορές το χρόνο και ξεχωρίζει για την καλαισθησία της και τα καλογραμμένα κείμενά της. Οι ενδιαφερόμενοι για τα πολιτισμικά δρώμενα και δυνάμει επισκέπτες των μουσείων της ελβετικής αυτής πόλης, ενημερώνονται με τρόπο πλήρη και εύληπτο απλώς και μόνο ξεφυλλίζοντάς την.

Parts and Wholes. Fragmentation in Prehistoric Context

John Chapman, Bisserska Gaydarska εκδ. Oxbow Books, Οξφόρδη 2007

Ένα βιβλίο που απευθύνεται σε ειδικό κοινό αλλά το πρωτότυπο θέμα του το καθιστά πολύ ενδιαφέρον για όλους. Το ζήτημα της ηθελημένης θραύσης και επανασυνταξιοποίησης των αντικειμένων κατά την προϊστορική περίοδο – χαρακτηριστικό το γνωστό παράδειγμα της σχετικής τελετουργίας κατά τη διάρκεια ταφών – αποτελεί κεντρικό άξονα μιας τεκμηριωμένης και επιμελημένης από κάθε άποψη μελέτης, βασικούς άξονες της οποίας συναποτελούν η αρχαιολογία, η κοινωνική ανθρωπολογία και ο υλικός πολιτισμός. Ένα έργο που τονίζει με τρόπο εύστοχο την άποψη ότι η μελέτη της εν λόγω πρακτικής μπορεί κάλλιστα να οδηγήσει σε νέα μονοπία συναρπαστικών αποκαλύψεων στον τομέα της κοινωνικής αρχαιολογίας.

Μεγάλες στιγμές της ελληνικής αρχαιολογίας

συλλογικό έργο εκδ. Καπόν, Αθήνα 2007

Μια έκδοση εξαιρετική από κάθε άποψη, που πραγματικά αξίζει να υπάρχει στη βιβλιοθήκη όλων, καθώς αποτελεί μια επιτομή της ανασκαφικής εποποιίας στη σύγχρονη Ελλάδα. Μέσα από τις πλούσιες εικονογραφημένες σελίδες της και τα κείμενα με τις γλαφυρές περιγραφές καταξιωμένων επιστημόνων, ο αναγνώστης περιηγείται στις σπουδαίες εκείνες ανασκαφές που έχουν διεξαχθεί στον ελληνικό χώρο από τη σύσταση του νεοελληνικού κράτους μέχρι σήμερα και αντανακλούν με τρόπο εύγλωττο την εποχή τους. Ιδιαίτερη θέση έχουν επίσης εδώ και οι περιπέτειες της ανεύρεσης μερικών από τα αριστουργήματα της ελληνικής γλυπτικής τέχνης, όπως η Αφροδίτη της Μήλου, η Νίκη της Σαμοθράκης, ο γιγάντιος Κούρος της Σάμου κ.ά. Την έκδοση επιμελήθηκε ο καθηγητής Αρχαιολογίας Πάνος Βαλαβάνης.

L'or des Thraces. Tr sors de Bulgarie

κατάλογος έκθεσης εκδ. Snoeck, Gent 2006

Ο κατάλογος της έκθεσης που οι επισκέπτες θα έχουν την ευκαι-

ρία να θαυμάσουν στο Μουσείο Jacquemart-Andr στο Παρίσι έως τα τέλη της φετινής χρονιάς. Μέσα από τα θαυμάσια χρυσά – και όχι μόνο – εκθέματα, παρουσιάζεται στις σελίδες του η ιστορία των Θρακών, ενός λαού του οποίου ο πολιτισμός άνησε από τον 2ο αι. π.Χ. έως τους πρώτους μ.Χ. αιώνες, παίζοντας καθοριστικό ρόλο στη συγκρότηση αυτού που ονομάζουμε σήμερα ευρωπαϊκός πολιτισμός.

Τα βρωμόλογα των αρχαίων Ελλήνων

Μάριος Βερέττας εκδ. Βερέττα, Αθήνα 2007

Ένα μικρό, πολύ ενδιαφέρον λεξικό... βρωμολογίας, που, ωστόσο, όπως επισημαίνει ο συγγραφέας στην εισαγωγή του, «δεν αποτελεί ένα φιλολογικό πόνημα, αλλά το σημειωματάριο ενός... πολυετούς εφίβου, ο οποίος μάζεψε μερικές εκατοντάδες “κακά λογάρια” και τα παρουσιάζει –έναντι ευτελούς αντιτίμου– στους φίλους του έτσι απλά».

Η καθημερινή ζωή στις ελληνικές αποικίες

Paul Faure εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2007

Με πλήρη τίτλο «Η καθημερινή ζωή στις ελληνικές αποικίες, από τη Μαύρη Θάλασσα ως τον Ατλαντικό, την εποχή του Πυθαγόρα, 6ος αι. π.Χ.», το έργο αυτό του καθηγητή της Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού στο Universit II του Clermont-Ferrand, μάς ξεναγεί στην καθημερινή ζωή και τις δραστηριότητες των μακρινών προγόνων μας σε Ανατολή και Δύση.

Η καθημερινή ζωή στη Βαβυλώνα και στην Ασσυρία

Ζωρζ Κοντενώ εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2007

Στη νέα αυτή βελτιωμένη έκδοση ο συγγραφέας εστιάζει στην περίοδο 700-500 π.Χ. –οπότε ο πολιτισμός της Μεσοποταμίας φτάνει στο απόγειο της ακμής του–, περιγράφοντας παραστατικά την καθημερινή ζωή των βασιλιάδων και των υπηκόων τους, ακόμη και των σκλάβων, εκείνης της εποχής.

Η αποκατάσταση των Προπυλαίων της αθηναϊκής Ακρόπολης

Μαρία Ιωαννίδου
εκδ. Έργον IV-Εκδόσεις Αρχιτεκτονικών Βιβλίων, Αθήνα 2007

Πλούσια εικονογράφηση συνοδεύει τα κείμενα της ολιγοσέλιδης αλλά πολύ κατατοπιστικής αυτής έκδοσης. Θέμα της ένα έργο σημαντικό όχι μόνο για την προστασία του μνημείου –καθώς έτσι ανακόπτεται η ραγδαία φθορά που είχε προκαλέσει η οξειδωσιών των ογκωδών σιδερένιων ενισχύσεων στις αναστηλωμένες ήδη από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα οροφές του–, αλλά και για τη γενικότερη εικόνα της αθηναϊκής Ακρόπολης, καθώς σίγουρα θα προκαλεί το θαυμασμό των επισκεπτών το μοναδικό στεγασμένο, έστω και τμηματικά, μνημείο της.

Ορολογία της αρχαίας μεταλλείας

Κωνσταντίνος Τσάμου
εκδ. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις ΕΜΠ, Αθήνα 2007

Πολύ χρήσιμη και πρωτότυπη η αποθησαύριση των όρων που χρησιμοποιούνταν στην αρχαιότητα σχετικά με τα μέταλλα, τα μεταλλεία, τη μεταλλευτική. Η συγγραφέας, αρχαιολόγος και καθηγήτρια του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, καλύπτει ένα σημαντικό κενό στη σύγχρονη βιβλιογραφία, παρουσιάζοντας μια μελέτη που χαρακτηρίζεται από την προσεκτική και ακριβή απόδοση των σχετικών όρων. Στα λήμματα περιλαμβάνεται η απόδοσή τους στη νεοελληνική γλώσσα, οι αρχαίες πηγές και τα χαρακτηριστικότερα αρχαία χωρία στα οποία απαντούν.

Έλληνες φιλόσοφοι από τον Θαλή ως τον Αριστοτέλη

W.K.C. Guthrie
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2007

Η έκτη στη σειρά έκδοση μια σύντομης, περιεκτικής και σίγουρα χρήσιμης επισκόπησης της μεγάλης εποχής της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας.

Ο Αριστοτέλης για όλους

Mortimer Adler
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2007

Με υπότιτλο «Δύσκολος στοχασμός σε απλοποιημένη μορφή», η πέμπτη έκδοση ενός βιβλίου που στοχεύει στο να γνωρίσει στο ευρύ κοινό τη σκέψη του μεγάλου φιλόσοφου.

Μελέτες στη βυζαντινή λογοτεχνία του 11ου και 12ου αιώνα

Alexander Kazhdan
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2007

Σε συνεργασία με τον Simon Franklin, ο γνωστός βυζαντινολόγος Alexander Kazhdan επιχειρεί εδώ να αναδείξει με τον πληρέστερο τρόπο την ιδιαιτερότητα του κάθε βυζαντινού συγγραφέα, συγκρίνοντάς τον με τους συγχρόνους του, ενώ, παράλληλα, καθένα από τα πορτρέτα των διαφόρων συγγραφέων μπορούν να συνδεθούν μεταξύ τους, ώστε να σχηματίσουν μια ευρύτερη εικόνα της βυζαντινής λογοτεχνικής κοινωνίας εκείνης της εποχής.

Going back to Constantinople-Istanbul, a City of Absences

Alexandros Massavetas
εκδ. Athens News, Αθήνα 2007

Πρόκειται για ταξιδιωτική έκδοση στα αγγλικά, η οποία αποφεύγει, ωστόσο, τις κακοπιές του τουριστικού οδηγού. Ο συγγραφέας «παντρεύει» με επιτυχία το χθες και το σήμερα της Κωνσταντινούπολης και παρέχει στον αναγνώστη πληροφορίες και στοιχεία που μόνο ως κάτοικος μπορεί κάποιος να αποκομίσει.

A.M.

Πολιτισμός και φυσική επιλογή

Κωνσταντίνος Μαρίτσας
εκδ. Αρσενίδη, Αθήνα 2003

Ένα βιβλίο στο οποίο ο συγγραφέας ξεκινά από τη δημιουργία του κόσμου και επιχειρεί να εξηγήσει, με ελάχιστους αλλά σαφείς ορισμούς, τον κόσμο γύρω μας. Όπως, μάλιστα, ο ίδιος επισημαίνει, δεν προσπαθεί να πείσει τον αναγνώστη για την ορθότητα των απόψεών του, αλλά

να διεγείρει την κριτική σκέψη, παραθέτοντας και τις αντίθετες απόψεις.

Για τη φύση και τη γλώσσα

Noam Chomsky
εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 2007

Ο σπουδαίος στοχαστής μιλάει για τη σχέση ανάμεσα στη γλώσσα, το νου και τον εγκέφαλο, εισάγοντας τη σύγχρονη γλωσσολογική έρευνα στο αναπτυσσόμενο επιστημονικό πεδίο της νευροεπιστήμης.

Under the Sign of the Golden Griffin – Royal Graves of the Scythians

οδηγός έκθεσης
εκδ. State Museums of Berlin, Berlin 2007

Με προσεγμένη εικονογράφηση και κείμενα, ένας κατατοπιστικός οδηγός –στα αγγλικά– της ομότιτλης έκθεσης για τα ευρήματα των βασιλικών τάφων των Σκυθών, νομαδικού λαού που γύρω στον 7ο αι. π.Χ. μετανάστευσε από την κεντρική Ασία στη νότια Ρωσία. Ο γρύπας αποτελεί χαρακτηριστικό μοτίβο στα έργα τέχνης τους, γι' αυτό και χρησιμοποιείται στον τίτλο της εν λόγω έκθεσης, που οργανώθηκε, σε συνεργασία και με άλλους φορείς, από τα Κρατικά Μουσεία του Βερολίνου (Martin-Gropius-Bau, 6 Ιουλίου-1 Οκτωβρίου 2007).

Ενημερωτικές ειδήσεις από την αναστήλωση των μνημείων της Ακρόπολης

περιοδική έκδοση
τεύχος 7 (Ιούλιος 2007)

Στα άρθρα του ενημερωτικού δελτίου της Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ), περιλαμβάνεται ενδιαφέρον κείμενο του Χ. Μπούρα για τις θεωρητικές αρχές που αποτέλεσαν γνώμονα των αποφάσεων σχετικά με τις επεμβάσεις όλα αυτά τα χρόνια στα μνημεία της Ακρόπολης, καθώς και μια σύντομη του αναστηλωτικού έργου της ΥΣΜΑ την περίοδο 2000-2007 (Φανή Μαλλούχου-Tufano, Εύη Πετροπούλου). Δύο ακόμα κείμενα του τεύχους

αξίζει να σημειωθούν: «Επεμβάσεις προστασίας αρχαίων μνημείων με τη μέθοδο της κατάχωσης. Η περίπτωση του Αρρηφορίου Οίκου στην Ακρόπολη των Αθηνών» (Δημήτρης Εγγλέζος) και «Η αποκατάσταση του Ερεχθείου: μετά 20 έτη» (Φανή Μαλλούχου-Tufano).

Ο Μέντωρ

περιοδική έκδοση
τεύχος 84 (Οκτώβριος 2007)

Το τεύχος είναι αφιερωμένο στο σύνολό του σχεδόν στον Αρχαιολογικό Σύλλογο, όπως ονομάστηκε η Ακαδημία που ίδρυσε η Αρχαιολογική Εταιρεία τον 19ο αιώνα στην απελευθερωμένη από τον τουρκικό ζυγό Ελλάδα. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται και στην εισαγωγή, «η διήγηση του σύντομου βίου του Αρχαιολογικού Συλλόγου ζωντανεύει μία λησμονημένη πτυχή του έργου της Εταιρείας των 170 χρόνων της».

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Από τον κ. Γιώργο Πολύμερο λάβαμε το παρακάτω κείμενο:

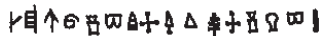
Μαντείες για ίαση στη μινωική Κρήτη. Μία ικεσία και μία απάντηση

Evans: 25 a,b,c και 58 a,b,c.

Φαίνεται ότι ένα μέρος των σφραγίδων της ιερογλυφικής αποτυπώνει την διατύπωση ερωτημάτων προς τα μαντεία της Κρήτης για το πώς θα μπορούσε ο ικέτης να βρει την υγεία του. Εύλογο είναι ότι ένα ίσο μέρος θα αποτυπώνει τις απαντήσεις. Αυτό το συμπέρασμα βγάζουμε καθώς αναγιγνώσκουμε, συλλαβή-συλλαβή, τα πανάρχαια και πρωτοελληνικά αυτά κείμενα δύο εκ των οποίων θα μας απασχολήσουν κατωτέρω. Πριν όμως μπούμε στην διαδικασία αναγνώσεως θα έπρεπε να ασχοληθούμε με την επιγραφή του λίθου των Μαλίων διότι το κείμενό της, όπως την δεύτερη π.Χ. χιλιετία καθοδηγούσε τους θεοπρόπους στο αρμόδιο ιερό-θεραπευτήριο, σήμερα θα μας οδη-

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΝΕΑ

γήσει στην εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων.

Da ja sta su ke ja2 e ro sta da2 te ro ke pu ja2 jo Daja StaS Ukeja eroST' A daT' Ero ke pu jajo Δαϊα σιας υγεία έρρωσθ' α δαι' ερώ και πού ιάιοιο Εσύ που έχεις άθλια υγεία πάρε θάρρος διότι ασφαλώς θα σου πω που θα ιαθείς.

Νομίζω ότι το κείμενο τα λέει όλα και κάθε σχολιασμός περιττεύει. Καταχρηστικά θα μπορούσαμε να σχολιάσουμε ότι στο ανάκτορο λειτουργούσε μαντείο με ειδικότητα στο να κατευθύνει τον ικέτη στο ανάλογο ιερό-θεραπευτήριο. Αλλά το τι γινόταν σ' αυτά τα θεραπευτήρια θα το πληροφορηθούμε σε λίγο. Όσο για τις ηχητικές αντιστοιχίες, σεβόμενος τον χώρο σας, θα περιορισθώ να πω ότι πολλά από τα συλλαβογράμματα που δημοσιεύω έχουν πάρει φωνή από τις προσπάθειες διαφόρων ερευνητών όπως είναι ο Evans και ο Paul Faure.

Μία ικεσία: Η σφραγίδα Νο 25 αποτελείται από τρεις επιφάνειες και συνεπεία λάθους έχει δημοσιευθεί ανάποδα. Δηλαδή η πρώτη επιφάνεια είναι η δεξιά και η τρίτη η αριστερή. Το κείμενό της αποτελείται από δεκαπέντε συλλαβές τέσσερις εκ των οποίων είναι τοποθετημένες σε διπλά συλλαβογράμματα. Είναι μια πρακτική των γραφών αφενός για να κερδίσουν χώρο και αφετέρου για να πετύχουν ένα εντυπωσιακό εικαστικό αποτέλεσμα. Η σφραγίδα βρίσκεται στο Μουσείο του Βερολίνου.

Ανάπτυγμα:

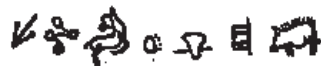

Ja ro/lo ra/la ma stu do re/le te ru/lu sa si sto ro/lo ke ta Ja lo ra ma stu do re te ru sa si sto lo ke ta JaL' Orama S' Tu doreteR' US asistoL' Oketa

Ταλ' όραμα (ε)σ' τω δωρητήρ' ως ασούτολ' ωχείτα(ι). Στείλε όραμα σ' αυτόν που έφερε τα δώρα διότι συνουσιάζεται αδιάκοπα.

Φαίνεται ότι κάποιος γονέας πήγε τον γιο ή την κόρη του στο ιερό για να τον (την) θεραπεύσει από μια ψυχική νόσο η οποία εκδηλωνόταν με συνεχή τάση για σεξουαλικές επαφές. Σήμερα απευθύνονται σε ψυχιάτρους. Τότε πήγαιναν στα ιερά. Το σημαντικό είναι ότι τέτοιες θεραπείες, πολύ αργότερα, εμφανίζονται στα ιερά εγκοίμησης που συνήθως ήταν αφιερωμένα στον Ασκληπιό. Δηλαδή οι ικέτες προσεύχονταν να δουν κάποιο θεραπευτικό όνειρο. Φαίνεται ότι αυτές οι πρακτικές, μαζί με τον θεσμό των μαντείων, διαδόθηκαν στον ευρύτερο ελληνικό χώρο από τους Κρήτες. Εκείνο που θα πρέπει να επισημανθεί είναι ότι η διαδικασία αυτή άρχιζε με ένα μήνυμα του ικέτη προς το ιερό. Στο μήνυμα αυτό γινόταν μια σύντομη περιγραφή της ασθένειας. Ξαν επεξηγηματική παρένθεση θα μπορούσαμε να παραθέσουμε το κείμενο τής 24 a,b,c.

Ανάπτυγμα:

Sto ro/lo pu stu ta ja su Stolo puS T' Uta jasu Στόλο πώς τ' ύτα ιάσω

Η λέξη στόλος σημαίνει την αποστολή ανθρώπων προς κάποιο σκοπό. Η πρώτη λέξη δεν αποκλείεται να είναι και ρήμα. Οι καταλήξεις των ρημάτων στην Γραμμική Β, αντί για u, περιέχουν o. Στην Γραμμική Α και στην Ιερογλυφική το φαινόμενο αυτό δεν συνηθίζεται χωρίς όμως να αποκλείεται και κάποια παρέκκλιση. Είτε ουσιαστικό όμως, που σημαίνει αποστολή, είτε ρήμα που σημαίνει αποστέλλω, είναι παράγωγα τού ρήματος στέλλω. Επομένως, συνοψίζοντας, έχουμε την εικόνα μιας αποστολής, της οποίας ηγετίαι ο ασθενής. Πριν ακόμη εισέλθει στον περίβολο τού θε-

ραπειτηρίου, όπου ίσως παρέμενε αρκετές ημέρες μέχρι να έλθει η σειρά του, έστελνε την σφραγίδα με το αίτημά του στο ιερό. Η λέξη στόλος, εάν τελικά είναι ουσιαστικό, διευκρινίζει ότι ο χώρος θα πρέπει να προετοιμασθεί για την φιλοξενία κάποιου αριθμού ατόμων. Κλείνουμε την παρένθεση και συνεχίζουμε με την 58 a,b,c. Απ' την απάντηση συνάγουμε το συμπέρασμα ότι είχε προηγηθεί αίτημα κάποιου ενδιαφερόμενου, ίσως γονέα, για την τύχη της κόρης του ή ίσως, επειδή η απάντηση είναι σε τρίτο πρόσωπο, να απευθύνεται προς το ιερατείο το οποίο μετέφερε εν συνεχεία τον χρησμό-εντολή. Όπως και να έχει το πράγμα ο χρησμός είναι αμφίσημος. Δηλαδή, ενώ το κείμενο είναι απολύτως ξεκάθαρο και ευοίωνο η εικαστική του παράσταση είναι δυσοίωνη αφού και στις δύο απεικονίσεις παιδιού αυτό εμφανίζεται χωρίς χέρια, ενώ στην δεύτερη περίπτωση το ένα πόδι είναι τερατώδες, ενωμένο με το συλλαβογράμμα που δίνει τον ήχο te. Είναι προφανές ότι ο χρησμός είτε έτσι είτε αλλιώς θα επαληθευόταν. Ας δούμε:

Ανάπτυγμα:

Si do mu stu ki so ki ke te ki SidomuS TukiS Oki ke teki Συντόμως Τύχης ωχεί και ιεκεί Συντόμως θ' ανέβει στην τύχη της και θα γεννήσει

Το ρήμα ωχεί έχει διπλή έννοια. Αφενός σημαίνει αυτήν που βρίσκεται επάνω σε μέσο μεταβάσεως -εν προκειμένω στην τύχη που θα την μεταφέρει από την μία κατάσταση στην άλλη- και αφετέρου έχει και την σημασία της σεξουαλικής συνευρέσεως. Με λίγα λόγια το κείμενο λει: Σύντομα θα καβαλήσει την τύχη της και θα γεννήσει. Όμως και η λέξη τύχη είναι αμφίσημη γιατί σημαίνει τόσο την καλοτυχία όσο και την κακοτυχία. Φαίνεται ότι οι ιερείς έμαθαν ότι η κο-

πέλα για την οποία γίνεται λόγος ήταν μιας κάποιας ηλικίας, με αυξημένες πιθανότητες να γεννήσει κάποιο ασθενικό μωρό. Και προσάρμοσαν τον χρησμό σ' αυτήν την κατάσταση. Αλλά τι θα γινόταν αν η κοπέλα δεν συναντούσε την τύχη της και δεν γεννούσε; Φαντάζομαι ότι θα της εξηγούσαν πως το μαντείο ήξερε πως το μωρό θα ήταν ανάπηρο και ως εκ τούτου η θεότητα επενέβη και τακτοποίησε τα πράγματα επ' ωφελεία της ικέτιδος. Αλλά θα πρέπει να προσθέσουμε ένα επίλογο, ο οποίος από γραμματολογική άποψη θα επιβεβαιώνει την ορθότητα των αναγνώσεων και αφετέρου φωτίζει ακόμη περισσότερο την εικόνα. Πρόκειται για ένα κείμενο ανάλογο με το «πολυχρόνιο» των σημερινών ιερών. Ας διαβάσουμε την 29 a,b,c.

Ανάπτυγμα:

Stu si si ja te te Stusi S' Ija T' ete Στώσι σ' υγιά τ' έτη Στώσι σοί υγιά τα έτη Δηλαδή: ας περάσεις τα χρόνια σου μέσα σε υγεία.

Εικόνα - Πίνακας

	a	e	i	o	u
*					
j					
w					
r,l					
m					
n					
p					
t					
d					
k					
q					
s					
z					

Γιώργος Πολύμερος
Γλωσσολόγος, Ιστορικός,
Συγγραφέας
Χατζοπούλου 9, Λαμία 35 100
τηλ. 2231021115, 2234071170